

3.3.4 EMERGÈNCIES

En l'àmbit de l'actuació en emergències susceptibles d'afectar els components de la diversitat biològica, a Catalunya s'està fent un gran esforç tant en la prevenció de les emergències com en la disminució de les conseqüències quan aquestes es produeixen. Disminuir la probabilitat de succés és tan important com reduir-ne els efectes.

En relació a la prevenció, i a nivell legislatiu, un cop trespassades totes les competències a la Generalitat pel que fa a la planificació i gestió d'emergències, cal destacar dues normes de recent aparició: la Llei 4/1997 de protecció civil de Catalunya i la Llei 3/1998 de la intervenció integral de l'Administració ambiental. Ambdues representen el marc per a les eines bàsiques que han de permetre a l'Administració avançar en la prevenció d'emergències, sobretot pel que fa a les d'origen químic.

La millor manera de reduir les conseqüències d'una emergència és establir prèviament els mecanismes d'actuació i coordinació necessaris per fer-li front. En això consisteix precisament l'elaboració i la implantació dels plans d'emergència. Actualment, a Catalunya estan ja elaborats els següents plans especials:

- Plans d'Emergència Exterior de les empreses afectades per la Directiva Seveso, en especial el PLASEQTA (pla d'emergència de la petroquímica de Tarragona), que en el seu moment va ser pla pilot a Espanya i que actualment és el més implantat i treballat de l'Estat.
- Pla d'emergència per accidents en el transport de mercaderies perilloses per carretera i ferrocarril, TRANSCAT, que es complementa amb el Programa ICE.
- Pla d'emergència per a incendis forestals a Catalunya, INFOCAT, que es complementa amb la Campanya forestal anual del Departament de Governació i el DARP.
- Pla d'emergència nuclear de Tarragona, PENTA.

Per bé que tots els plans d'emergència tendeixen a protegir sobretot les persones, el fet d'establir els mecanismes de resposta davant d'una emergència disminueix ja de fet, l'extensió dels efectes nocius sobre la totalitat del medi ambient. En alguns casos, a més, es comença a considerar també l'impacte ambiental en general per a la planificació.

La revisió del PLASEQTA realitzada al 1997 contempla ja variables de dany al medi biològic en l'estudi dels efectes dels possibles accidents contemplats. Dades relatives a la vulnerabilitat i danys per a determinades espècies aquàtiques es tenen ja en compte en el pla sense que això afecti encara, però, a la planificació real.

Tot i l'activació dels plans d'emergència, dos organismes tenen especial importància en el seguiment i reducció de l'impacte ambiental de les emergències: Junta de Residus i Junta de Sanejament. La correcta neteja del

sòl i gestió dels residus, i el control de la qualitat del medi aquàtic són els seus fronts d'acció principals, respectivament.

Entre les actuacions per afrontar els incendis forestals cal esmentar dues iniciatives bàsiques: la planificació d'emergències generades pels incendis i els esforços combinats en època estival del cos de Bombers i de la Direcció General del Medi Natural, tant pel que fa a la prevenció com a la lluita contra el foc.

El 29 de setembre de 1994, el Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya va aprovar el Pla d'emergència per incendis forestals a Catalunya INFOCAT, en el qual s'estableix l'organització, les actuacions principals i els òrgans de coordinació dels efectius involucrats en la gestió de les situacions d'emergència provocades per incendis a Catalunya.

En el capítol dedicat a l'anàlisi de risc, apareix el *Mapa de risc potencial d'incendi forestal*, en el qual es classifica l'àrea geogràfica de Catalunya d'acord amb cinc graus de risc d'incendi. Tots els municipis amb zones de risc alt i molt alt estan obligats a elaborar el corresponent pla d'actuació municipal (PAM). Actualment, la majoria de municipis afectats disposen ja o estan treballant en l'elaboració del corresponent PAM.

Elaboració de plans d'actuació municipal (PAM) (dades de maig de 1998)

Estat	Barcelona		Tarragona		Lleida		Girona		Totals	
No iniciat	49	23%	43	30.9%	30	27.8%	37	35.2%	159	28.1%
En elaboració	130	61%	54	38.8%	39	36.1%	58	55.2%	281	49.7%
Homologats	34	16%	42	30.2%	39	36.1%	10	9.5%	125	22.1%
TOTALS	213		139		108		105		565	

D'altra banda, l'INFOCAT també estableix la necessitat d'elaborar plans d'actuació per a zones de risc forestal significatiu, com per exemple parcs naturals. L'any 1998 s'han iniciat ja els treballs en aquest sentit.

A nombrosos municipis de Catalunya s'hi troben les *Associacions de Defensa Forestal (ADF)*, formades per Ajuntaments, propietaris forestals, organitzacions agràries i associacions de defensa de la natura. L'ur finalitat és l'elaboració i execució coordinada de plans de prevenció i vigilància d'incendis. Per a les tasques d'extinció, les ADF actuen segons el protocol corresponent establert a l'INFOCAT.

Agrupacions de defensa forestal (ADF) (dades de maig de 1998)

	Nombre	Municipis	Superfície forestal
Barcelona	116	270	521.212
Girona	40	112	287.328
Lleida	26	121	603.869

Tarragona	77	88	197.591
Total	259	591	1.610.000

Anualment, el Departament de Governació i el d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, preparen un dispositiu especial per al període considerat de màxim risc forestal, que va del 15 de juny al 15 de setembre. Altres institucions apliquen mesures addicionals en els àmbits de gestió pròpis (Patronat de Collserola, Diputació de Barcelona, etc.).

Objectius a assolir:

- Evitar que la diversificació dels esforços humans i econòmics entre diverses administracions i departaments per donar resposta adequada a situacions d'emergència porti a solapaments que impedeixen optimitzar els mitjans i la mateixa actuació.
- Garantir el desplegament general i la completa aplicació de la normativa sobre emergències, i l'operativitat de tots els plans que la desenvolupen, vetllant també per l'aplicació de les mesures establertes en el vessant mediambiental i en la protecció dels components de la diversitat biològica.
- Impulsar sense més demora l'elaboració dels plans d'actuació municipal que encara estan pendents de realització i la implantació real, operativitat i millora dels existents, garantint que les diferents mesures de planificació i actuació s'estableixin també en funció de la importància biològica dels diferents espais.
- Garantir les inversions necessàries per al manteniment i la millora continuada de l'equipament de prevenció i actuació de forma que també es tingui en compte la necessitat de protegir l'entorn biològic, tot accentuant i complementant la formació de tots els serveis d'emergències en relació a les implicacions mediambientals de les diferents possibilitats d'intervenció.
- Difondre adequadament entre tots els sectors implicats i els ciutadans en general, les previsions dels diferents plans d'emergència i els mecanismes de coordinació i organització establerts, fomentant alhora les mesures de participació i col·laboració.